

Ikt. sz.: IUB-41/18-5/2019/EL

EL-1/2019. sz. ülés
(EL-2/2018-2022. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Igazságügyi bizottsága Ellenőrző albizottságának**
2019. március 12-én, kedden, 14 óra 01 perckor
az Országház Nagy Imre termében
(főemelet 61.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>A polgári perrendtartásról szóló törvény alkalmazásának tapasztalatai az ügyvédek munkájában</i>	5
<i>Dr. Bánáti János tájékoztatója</i>	6
<i>Hozzászólások</i>	11
<i>Dr. Bánáti János reflexiói</i>	14
<i>Az elnök összefoglalója</i>	19
<i>Az ülés berekesztése</i>	20

Napirendi javaslat

1. A polgári perrendtartásról szóló törvény alkalmazásának tapasztalatai az ügyvédek munkájában

Meghívott:

Dr. Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Dr. Varga-Damm Andrea (Jobbik), az albizottság elnöke

Dr. Bajkai István (Fidesz), az albizottság alelnöke

Dr. Becsó Károly (Fidesz)

Czunyiné dr. Bertalan Judit (Fidesz)

Dr. Varga László (MSZP)

A bizottság titkársága részéről

Gáborné dr. Túri Izabella bizottsági főmunkatárs

Dr. Nagy Zoltán bizottsági munkatárs

Megjelentek

Hozzászólók

Dr. Bánáti János elnök (Magyar Ügyvédi Kamara)

Prof. Dr. Szabó Imre (Szegei Tudományegyetem)

(Az ülés kezdetének időpontja: 14 óra 01perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

DR. VARGA-DAMM ANDREA (Jobbik), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelettel és szeretettel köszöntöm mindannyiukat az Igazságügyi bizottság Ellenőrző albizottságának mai ülésén. Bizottságunk munkatervében a polgári perrendtartás végrehajtásának tapasztalatait tűztük ki elsődleges célunknak ebben az időszakban és ennek érdekében már a második ülést tartjuk.

Sok szeretettel köszöntöm dr. Bánáti János elnök urat, akit 2019. február 25-én a Magyar Ügyvédi Kamarának újra elnökévé választottak. Köszöntöm professzor dr. Szabó Imre urat, aki részt vett a polgári perrendtartás kodifikációjában és külön öröm, hogy meghívás nélkül eljött hozzánk. Tőle azt kérem, hogy ha úgy érzi, az ülés során szívesen megosztaná velünk gondolatait adott témáknál vagy általánosságban, akkor ne hezitáljon, hanem jelezze és szót adok.

Szeretném bemutatni bizottságunk jelenlévő tagjait, szerencsére teljes létszámban jelen vagyunk. Czunyiné dr. Bertalan Judit képviselő asszony a Fidesz részéről, dr. Bajkai István alelnök úr a Fidesz részéről, Becsó Károly képviselőtársunk a Fidesz részéről és dr. Varga László képviselőtársunk a Magyar Szocialista Párt részéről. Jelen van Nagy Zoltán munkatársunk és Túri Izabella főmunkatársunk. Köszöntöm a gyorsíró hölgyeket, akik segítik a munkánkat.

Megállapítom, hogy a bizottság teljes létszámban jelen van, így határozatképes.

Először a napirendet kell elfogadnunk. A napirend ma a polgári perrendtartásról szóló törvény alkalmazásának tapasztalatai az ügyvédek munkájában. Először azt kérdezem a tisztelt bizottság tagjaitól, hogy egyetértenek-e a mai napirendi ponttal. Ha igen, kérem, kézfelemeléssel szavazzanak! *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Megállapítom, hogy a bizottság a napirendet egyhangúlag megszavazta.

A polgári perrendtartásról szóló törvény alkalmazásának tapasztalatai az ügyvédek munkájában

A továbbiakban pár gondolattal bevezetném a mai tanácskozásunk témáját, a következőkben pedig majd dr. Bánáti János elnök urat kérem arra, hogy először ismertesse azokat a tapasztalatokat, amelyeket ügyvédi körben összegyűjtöttek, amelyeket, vélelmezem, az Ügyvédi Kamara folyamatosan vizsgál, és azt követően a bizottság tagjai tehetnek fel elnök úrnak kérdéseket. Szabó Imre professzor úrtól pedig azt kérem, hogy miután elnök urat meghallgattuk, jelezze, ha úgy érzi, szívesen hozzátenné gondolatait és a következőkben szót adok.

Az elmúlt évben lépett hatályba az új polgári perrendtartás, amely alapjaiban változtatta meg a polgári peres eljárás rendszerét, azt a nagyon hosszú időn, több mint 60 éven át tartó polgári peres gyakorlatot, amely alapjaiban meghatározta a polgári igazságszolgáltatás működését. Valóban hosszú éveken át zajlott a kodifikáció és számtalan variáció született, én magam legalább három olyan bizottsággal találkoztam, amelyek az elmúlt 15 évben ebben a munkában részt vettek. Végül kialakult egy végső változat, amelyet a parlament elé terjesztettek, és amelyet megszavaztak, az elmúlt évben pedig hatályba is lépett. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják a politikusok számára, hogy ez a törvény bír számtalan olyan nehézséggel a gyakorlatban, amelyet talán a jogalkotó nem tudott figyelembe venni vagy annyira új ez az intézmény, hogy a joggyakorlat számára ilyen rövid idő alatt nem volt teljes mértékben befogadható és ezért az alkalmazásában eluralkodtak a nehézségek.

Én magam is és számtalan jogász képviselőtársam a mindennapokban hallja a panaszokat, de nekünk mint bizottságnak az a célunk, hogy ne az érzelmi panaszokat hallgassuk meg, hanem valóban vizsgáljuk meg e jogszabály gyakorlati alkalmazási körülményeit, a problémákat abból a szempontból vizsgáljuk meg, hogy ennek az intézménynek a célhoz kötöttségét szolgálja-e ez a jogszabály és abban az esetben, ha végül a jelentésünkben úgy ítéljük meg, hogy jogszabály-változtatásra van szükség, akkor azt mindenképpen a jogelvek, a joggyakorlat és az alkalmazók érdekeinek figyelembevételével tegyük meg.

E rövid bevezető után kérem Bánáti János elnök urat, hogy tartsa meg ismertetőjét és majd a kérdésekre is sor kerülhet. Köszönöm.

Dr. Bánáti János tájékoztatója

DR. BÁNÁTI JÁNOS elnök (Magyar Ügyvédi Kamara): Köszönöm. Tisztelt Elnök Asszony! Képviselő Asszony! Képviselő Urak! Mindenekelőtt köszönöm a meghívást a Magyar Ügyvédi Kamara és a Magyar Ügyvédi Kamara által keretbe foglalt több mint 15 ezer ügyvéd és most már 3000 kamarai jogtanácsos képviseletében. Ha szabad így mondanom és nem veszik szerénytelenségnek, úgy kell fogalmaznom, hogy annyira fontosnak tartottam a meghívást, hogy saját személyemben teszek eleget neki, noha nem vagyok polgári perjogász. Az elnök asszonnyal beszélgettünk arról, hogy remény van arra, hogy a büntetőeljárás is majd hasonló módon napirendre kerül, ott biztos, hogy szakmailag komfortosabban fogom magam érezni. De olyan alapvető fontosságú kérdésről van szó a kar szempontjából, ahogy a napirendi pont címe is tartalmazza, az ügyvédi tapasztalatokról, hogy azt mondtam, személyesen veszek részt.

Ugyanakkor nem tudtam, hogy adott esetben professzor úr lesz az, aki majd feltesz nekem kérdést, mond ellenvéleményt, és akivel kell szakmai vitát folytatnom. Ebből nyilván majd valamilyen módon kihúzom magam, de a viccet félretéve, tehát az ügyvédi kar szempontjából alapvető kérdésről van szó. Ennél is fontosabb azonban, hogy nem az ügyvédség komfortzónájáról van szó. Tehát ha fogok mondani néhány kifogást, problémát, nem azért mondom, mert az ügyvédi kar komfortzónájáról van szó. Bár hozzáteszem, ha szabad ezt mondanom, hogy az ügyvédi kar munkáját az elmúlt években egyébként is alapjaiban kellett megváltoztatni az informatikai fejlődés, az elektronikus kapcsolatra való áttérés miatt, amely - egy zárójeles megjegyzés - természetesen állami támogatás nélkül zajlik. Azt, hogy az eljárási törvény változott, az ügyvédeknek még megfejelte, ha szabad így mondanom, hogy az ügyvédekről szóló törvény, amely a munkánkat szabályozza, ugyanekkor változott. Egy ügyvédnél az összes eljárási törvény becsatornázásra kerül szemben a bírókkal, akik szakbírók. Tehát az ügyvédi tevékenységet, kicsit elnagyolt fogalmazással, a nulláról kellett mindenkinek felépíteni.

Tehát igen, ügyvédi szempontból is van gond, de sokkal nagyobb gond van azzal kapcsolatban, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikke szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogáról, kötelezettségéről tisztességes és persze hatékony eljárás keretében szülessen döntés, csak mintha a hatékonyságnak mindent alávetnénk. Azt kell mondanom, hogy amikor az utóbbi években, talán évtizedben is, hiszen ez visszanyúl az emlékeim szerint 2008-ra, a gyorsítás mint bűvszó előkerült, akkor azt gondolták, hogy az eljárási jogokban, elsősorban a büntetőeljárásban, a Be.-módosításokban, mert akkor még nem új büntetőeljárási törvény született, mindent vessünk alá a gyorsításnak és a hatékonyságnak.

Ez indult tehát 2008-ban a büntetőeljárásban, és tettenérhetően - ki kell mondanom, hogy tettenérhetően - az új polgári peres eljárásnak is ez lett az alapmotívuma: hatékonyság, az eljárás célszerűsége, miközben úgy tűnhet és úgy tűnik, hogy az objektív igazságra törekvés, ilyen értelemben a teljes anyagi igazságra

törekvés ilyen új intézmények bevezetése mellett háttérbe látszik szorulni. Ezt tehát - újra mondom - megbízók, ügyfelek, állampolgárok és gazdálkodó szervezetek érdekének a képviseletében tartom fontosnak, hogy szóljak azokról a tapasztalatokról, ami összegyűlt az ügyvédi karban, és ami ilyen értelemben - előrebocsátom az, idézőjelben, „verdiktet” - bizony sürgős, és azt nem mondanám, hogy jelentős, tehát nem arról van szó, hogy egy új polgári peres eljárást kell hozni a jogalkotónak, de sokrétű és sok változtatásra van szükség, hogy ezek a gyorsítás és hatékonyság érdekében született intézkedések ne lehetetlenítsék el a polgári igazságszolgáltatást. Ez az „ellehetetlenítés” szó valószínűleg erősnek tűnik, de arról kell beszámolnom, hogy az elmúlt egy évben a magyar bírói szervezet legnagyobb bíróságán, a Pesti Központi Kerületi Bíróságon érdemi per kitűzésére még alig-alig került sor, mert a visszautasítások száma - amire majd külön ki fogok térni - olyan hihetetlen hányad lett, hogy gyakorlatilag alig-alig került érdemi szakaszba ügy; ez az egyik oldal. A másik oldal, szintén az ügyek indítását érintően, amikor az állampolgár maga indíthat keresetet, mert nincs kötelező jogi képviselet - az ügyeknek viszonylag jelentős része ilyen -, ott, elsősorban az elektronizációval is kapcsolatban, a formanyomtatvány, ki kell mondanom, megoldhatatlan feladat elé állítja az állampolgárokat. Tehát miközben, helyesen, az ügyek egy részében nincs ügyvéd-, jogiképviselő-kényszer, valahol mégiscsak az állampolgár arra kényszerül, hogy bekopogtasson egy ügyvédi irodába, és ott belobogtassa azt a harminc-valahány oldalas formanyomtatványt, amely kitölthetetlen, követhetetlen, amelyben olyan fogalmakkal - jogi személy, jogképesség - kell operálni, ami elvárhatatlan az állampolgártól. Aki persze ezt követően beballaghat újra a bírósági ügyfélirodába vagy panaszirodába, és végső esetben megteheti, hogy ott mondja tollba a keresetét.

Tehát - és ezt megint csak előjáróban szeretném előrebocsátani - átfogó tapasztalattal azért nem rendelkezünk, mert a törvény hatálybalépése után és a visszautasításoknak ilyen nagyon jelentős hányada miatt még nem volt elég idő arra, hogy ügyek kifussanak. Tehát az előkészítő szakasz utáni szakasról alig-alig van ismeretünk, ott inkább az előzetes vélelmek vannak meg, és még inkább kevésbé van valós gyakorlati tapasztalat a másodfokú eljárásról, nem beszélve a felülvizsgálati eljárásról, ott tehát tapasztalatok híján az előzetes véleményt és várakozást foglalnám össze. Ezeknek az előrebocsátásával tehát néhány konkrét dologról szólnék, amely a karban összegyűlt, és amelyet, úgy mondanám, perjogban nálam tapasztaltabb kollégákat kértem, hogy készítsék elő; most ebből néhányat számba vennék.

Az egyik, amire utalnék, hogy úgy látja az ügyvédség - egyébként hozzáteszem zárójelben, és elnézést, ha többször fogok hivatkozni a büntetőeljárás törvényre valamilyen analógiával -, a büntetőeljárás törvénynek is egy hibája, hogy olyan modellre épül: egy vádlott, egy cselekmény, és a büntetőeljárás jogban is nagyon sok probléma adódik abból, hogy a büntetőeljárások nagy része azért nem ilyen. Úgy mondják a kollégák, hogy kicsit a polgári perben is ez van: a modell, amelyre a törvény épül, viszonylag egyszerű: egy felperes az egyik oldalon, egy alperes a másik oldalon, egy kereseti kérelem. Körülbelül ezt a modellt látjuk, és nem nagyon tud mit kezdeni - nincsenek rá rendelkezések, és a bírói gyakorlat is tanácstalan - az ennél sokkal összetettebb ügyekkel: több felperes, több alperes, összetett kereseti kérelmek. S ha már itt vagyunk, ide érzem behúzni azt a problémát - amit szintén természetesen az ügyvédkollégák jelzése alapján mondok -, hogy ez a modell, az egy felperes, egy alperes, az egész modell arra épül, hogy kvázi inkább a természetes személy az ügyfél, akivel a jogi képviselő azonnal fölveszi a kapcsolatot, és az ügyféltől elvárható, hogy azonnal reflektáljon egy tényelőadásra vagy bármire. És a modell nem gondolkodik abban, hogy az ügyek nagy részében ma már, főleg a gazdasági összetett ügyekben, az egyik oldalon vagy akár mind a két oldalon egy olyan gazdálkodó szervezet vagy közigazgatási

szervezet van, amely rendkívül összetett felépítésű, és hogy egy kérdésre nyilatkozni tudjon, annak végig kell menni a szervezet teljes vertikumán, hogy eljusson ahhoz a cégképviselőhöz, aki mondjuk, a jogi képviselővel tartja a kapcsolatot. Tehát az az elvárás, hogy legyen azonnali reflexió, mondjuk, az előkészítő tárgyaláson, és utána erre nem adni határidőt, holott a jogi képviselő ott van, és napolást kér, hogy egy új felmerült tényre válaszoljon, hát, az nem látszik helyesnek. S itt egy kicsit, ha lehet azt mondani, meg vagyunk sértve, mert valamelyik kommentár is arra utal, hogy azért nincs lehetőség az előkészítő ülések elnapolására, ha fölmerül, hogy egy új ténnyel kapcsolatos nyilatkozatra határidőt kérünk, mert kvázi készüljön föl a jogi képviselő, és a jogi képviselő felkészületlensége nem lehet ok a napolásra. A leghatározottabban állítjuk, hogy a nem egy felperes, egy alperes, egy tényszerű ügyekben bizony gyakran előfordul, hogy olyan tényt állít a másik fél, amire a legkörültekintőbb felkészültséggel sem tud a jogi képviselő ott válaszolni, meg ha esetleg részt vesz a cégnek valamelyik képviselője, ő sem; és mondom, egy komplikált összetételű gazdálkodó szervezetnél az információhoz jutáshoz sokkal több idő kell. Tehát ezt röviden lezárva: itt a modell, amelyet figyelembe vettek, lehet, hogy ennél szélesebb az élet, és azokra is kellene gondolni.

A következő alapvetés, amire már utaltam, és az eddigi egy évben ez volt az ügyvédségnek a legkeserűbb tapasztalata, de újra mondom, ez csak részben ügyvédi probléma, hogy újra be kellett adni a visszautasított kereseteket, de ez az állampolgár szempontjából is gond. Itt tudok talán a legsarkosabban fogalmazni, hiszen egyértelműen részben jogszabályi hibának, részben bírói gyakorlat hibájának látjuk; és most abba nem megyek bele, hogy az elmúlt egy év szakmai konferenciáján - és ezt professzor úr is nyilván alá tudja támasztani - kicsit ment az egymásra mutogatás. A jogalkotó azt mondta, hogy a bírói gyakorlatnak ezt meg kellene tudni oldani - mi nem erre gondoltunk; a bírói gyakorlat meg azt mondja, hogy de hát ebből a szabályból meg ez következik. Igenis - és akkor térjünk rá a visszautasításra -, lehetetlen okokból, sorra, tömegesen kerültek visszautasításra keresetek százai, ezrei, mert az e-mail-cím meg az ügyvéd telefonszáma nem volt feltüntetve, rossz sorrendben volt feltüntetve, tehát abszurdítások okán, tömegesen.

Ha már a visszautasításnál vagyunk, azt is lehetetlennek tartjuk, hogy a visszautasításnál a bíróságnak nem kell megmondania az összes okot, ami miatt visszautasítja. Így elég gyakran fordul elő, hogy „van másik” - ez a régi zenebohócos történet -, hogy visszautasítják a keresetet, megírják azt az egy okot, ami miatt visszautasítják, beadásra kerül újra, majd egyébként egy újabb okot találnak, amelyik benne volt az alapkeresetben is problémaként, és ez akár háromszor is megismétlődik.

Így tehát teljesen egyértelmű a javaslatunk, bár még nem a részletjavaslatoknál tartunk ma, hogy meg kelljen jelölni, ha visszautasításra kerül sor, az összes visszautasítási okot. De mi ennél is jobb megoldásnak tartanánk, ha a visszautasítások helyett a hiánypótlás kerülne előtérbe. Ez a megoldás, hogy visszautasítás, majd új kereset benyújtása, pergazdasági okokból sem megfelelő, bár most már ugyan az illeték része megoldódott. Ennek ellenére nem egészen érthető számunkra az ilyen nagyon egyszerű dolgoknál a nagyon sok formai előírás - és most nem foglalkozok állást abban, hogy a jogszabály túl rigorózus ezeknél a formai előírásoknál, hogy mit kell tartalmaznia, vagy a bíróság túl érzékeny, mikor ilyeneket megkövetel -, de ha már megköveteli, egy hiánypótló felhívással és annak a teljesítésével minden helyreáll. Hozzáteszem szerintem még a pergazdaságossági szempont is hatékonyabban tudna érvényesülni ebben a helyzetben.

Ha a visszautasításokon túl vagyunk, ha szabad így mondanom, és túl vagyunk a formanyomtatványokon is már, szeretnék utalni arra a kérdésre, hogy a kollégák nem tartják helyesnek azt a megoldást, hogy a jogalkotó, talán megint csak egy viszonylag

egyszerű modellből kiindulva, alanyi jogon az egyszeri iratváltást tartja elfogadhatónak. Tehát felperesi kereset, alperesi ellenkérelem, és ezt követően csak bírói felhívásra lehet, tehát ha a bíró nem hív fel, akkor a felperes az alperesi ellenkérelemben előadottakra már nem reflektálhat, nem adhat be periratot. Ezt pergazdasági szempontból sem tartjuk elfogadhatónak.

Itt egy másik alapkérdésre megyünk, hogy ez egy statikus szemlélet, a pertaktika elvetése az új Pp.-ben, mindent, az összes tény, az összes bizonyítékot, ami az ügy eldöntéséhez kapcsolódhat, azonnal az asztalra tenni felperesnek, alperesnek. Ez részben felesleges is lehet, hiszen az alperes által nem vitatott tényelőadások lehetnek majd, ennek ellenére a felperes keresetében kell mindenfélét, bizonyítékokat előadni. Ez nem látszik helyesnek.

És ha már a felesleges előadásoknál tartunk, ha megengedik, ezt talán szóról szóra idézném egy beküldött anyagból, ha megtalálom. *(Az iratai között lapoz.)* Mert annyira jellemzőnek tartom, hogy hova megy el ez a fajta előírás, hogy miket kell a keresetlevélben pontosan leírni. A kollégák azt mondták, felesleges, hogy minden esetben a visszautasítás terhével elő kell adni a fél perbeli jogképességét alátámasztó hivatkozást, illetve a fél képviselőjének képviseleti jogát megalapozó tényeket. Ezt például nem tartjuk megfelelőnek és majd nem azt mondanám, hogy ez talán az állampolgárok "zaklatása" - ami erős kifejezés -, de miközben az egész államigazgatás az informatikai nyilvántartásokra épül, ilyen adatokat kell előadni. Tehát az, hogy például a bíróság által vezetett cégnyilvántartásban lévő adatokat nekem külön a keresetben be kelljen hivatkozni, annak a cégnek az összes adatát, adószámát meg kell jelölni, amely magának a bíróságnak is rendelkezésére áll, ez felesleges.

De ha megengedik, egy mondatot idéznék abból, amit a kollégák írtak, hogy lássuk, a gyakorlatban milyen értelmetlenséget követel meg tulajdonképpen ez a jelenlegi Pp, amikor egy bíróságnak adott esetben napi százszor ugyanezt kell elolvasni. "A Pp. 170. § (3) bekezdés d) pontja alapján előadjuk..." Ezt nem olvasom el, elnézést, magam is beleestem volna ebbe a hibába, inkább elmondom egy mondatban. Tehát felesleges az, hogy le kelljen vezetni a keresetlevélben, hogy mit jelent egy kft. esetében a képviselet, ki jogosult képviselni, vagy hogy a saját példánkat mondjuk, hogy minden egyes keresetlevélben be kelljen hivatkozni, hogy az ügyvéd miért jogosult jogi képviseletre, le kell írunk az ügyvédi tevékenységről szóló törvénynek ezen szabályait. Azt feltételezzük a bíróról, hogy nem tudja, hogy ha valaki ügyvédként ellenjegyez egy keresetet, akkor mi alapozza az ő képviseleti jogát? Ezek látszólag csak sima merő formalizmusok, de a merő formalizmuson túl rendkívül elnehezítik az ügyek tényleges benyújtását, kezelését. Újra mondom, ez az ügyfél részére is hátrányos.

Hogy kicsit átmenjek a másik oldalra és bemutassam a talán kellően végig nem gondolt részét a szabályozásnak, ez az alperesi helyzet. Mert míg a felperes dönt arról, hogy milyen jogát, mikor, milyen előkészítés után érvényesíteni, erre adott esetben évei vannak a megfelelő elévülésen belül. Ha akarja, most indítja, ha akarja, egy év múlva, ezen belül, hogy magunkról beszéljek, öt ügyvéddel tárgyal, kiválasztja a legjobb képviselőt és mindenre felkészül, majd megadja az indító jelzést és elindul a per. Azonban ott van egy alperes, akinek derült égből villámcsapásként jön egy történet, amelyben védekeznie kell 45 nap alatt. Negyvenöt nap alatt fel kell mérnie, hogy miről van szó. El kell menni az ügyek jelentős részében ügyvédet találni és miután Magyarországon nincs olyan értelemben a másik oldalról ügyvédkényszer, hogy az ügyvéd köteles legyen a megbízást elvállalni, tételezzük fel, hogy egy lelkiismeretes ügyvéd azt mondja, hagyja itt az iratokat, elolvasom és majd elmondom, hogy vállalom-e. Ha egyszer van egy ügyvéd kolléga, aki azt mondja, hogy nem vállalom, már eltelt ezzel két hét és végül a legjobb esetben a 44. napon a szerencsétlen alperes eljut egy ügyvédhez, aki mégis vállalja a képviseletét. Tehát az alperesi oldal lehetősége a perben

lévő tisztességes eljárásban mérhetetlenül hátrányosabb, mint a felperesnek, aki éveken át dönthet és készülhet, hogy mikor indítja meg a pert.

Az alperesi oldalon egy beszorult kényszerhelyzetben kell előadnia a védekezését. Megint egy rendkívül hátrányos helyzetre mutatok rá az alperesi oldalon, arra, hogy az alperesi védekezés sem változtatható. Most a részletekbe nem megyek bele, mert talán valami szakmai hibát is követnék el, de rendben van, van keresethez kötöttség, de ha annak folytán elutasítják a keresetemet, mert utána már nem tudom változtatni, bár szeretném, akkor beadom újra a keresetemet és adott esetben gyönyörű fények és lobogó láng között megnyerem másodszer. Az alperesnél ez nincs, mert ő a védekezését nem változtathatja meg. Tehát neki egyszer kell jól eltalálni, hogy mit akar, mert ha a védekezését rosszul adta elő, ezt nem változtathatja meg, és ha már elbukta a pert, nem mondhatja, hogy de közben eszembe jutott, hogy máshogy kellett volna védekezniem, megváltoztattam volna a védekezést. Most a perújításba nem mennék bele.

Tehát a 45 napnál és az alperesi védekezés változtathatatlanságánál az alperes terhére látunk jelentős, a felperes oldalára átbillenő erőfőlényt, amelyet talán célszerű lenne változtatni.

Vannak olyan kérdések, amelyekről, talán úgy mondanám, csak jósolni tudunk, meg nem is egészen értjük, hogy miért került sor ilyen szigorításokra. Például a felülvizsgálatnál az egyébként sem túl - fogalmazzunk úgy - nagyvonalú 60 nap leszállítása 45 napra, miközben egyébként minden tiszteletem a Kúriáé - a Kúrián körülbelül egy év a kitűzése a felülvizsgálati kérelemnek. Hogy miért kell a féltől még a 15 napot is elvenni, már azt sem nagyon értjük, azt meg még kevésbé, hogy mostantól kizárt a felülvizsgálat, ha az első és másodfokú bíróságnak azonos - úgy fogalmaznék egyszerűen, lehet, hogy nem pontosan - a jogi álláspontja.

Tehát azonos jogi álláspontot nem lehet sérelmezni. Miután természetesen a másodfokú bíróság, amelyik a döntést kihirdeti - és nincs semmi rosszindulatú feltételezésem -, bizony annak a tudatában hirdeti ítéletet és indokol, hogy ha én ugyanazzal indokolom, mint az első fok, akkor nem is mehet felülvizsgálatra, tehát nem fogja nekem a Kúria azt mondani, hogy tévedtem, hát, bizony lehet, hogy az indokolásnál ez kétes esetekben kicsit odabillenti, hogy legyen azonos indokolás. De mondom, ezek tehát csak a jövő zenéi, mert itt nem tartunk.

Az összefoglalót azzal zárnám, ami szintén úgy tűnhet, hogy itt az ügyvédség komfortzónájáról van szó, és azért hadakozom, de nem az ügyvédség, ez az ügyfelek érdeke: ez az a túlzottan nagy számú kötelező bírság a pervittel kapcsolatban, amely a polgári perrendtartásban, ha szabad így mondanom, fenyegeti a jogi képviselőt, de hát a jogi képviselőn keresztül az ügyfelet. Ugyanis a bizonyításnak a késedelmes előterjesztése, az úgynevezett pertaktikának a teljes tilalma: az esetek 99 százalékában az ügyvéd beleesik ilyen - idézőjelben mondom - „hibába”, illetve vétekbe most már, amit bírsággal kell sújtani, és ez az esetek 99 százalékában azért történik így, mert az ügyfélnek ez az érdeke, és az ügyfél mondta, hogy: ügyvéd úr, nem baj, tudom, megértettem, hogy azt mondja nekem, hogy majd bírságot fogok fizetni, én mégis azt mondom, hogy most ne legyen még ez a bizonyítási indítvány előterjesztve ezért meg azért. Tehát igenis, ez is az ügyfelet sújtja, és itt is, azt hiszem, egyrészt a bíróságra, amelyre adott esetben ebben az értelemben majdnem élet-halált bízunk rá, olyan kérdésekről dönthet, talán rábízható lett volna az is, hogy bírságot-e vagy nem, tehát hogy ne kötelező bírság legyen, hanem legfeljebb „bírságot lehet”, és akkor az eset körülményei alapján eldönti a bíróság.

Ez lett volna tehát egyfajta átfutása a jelenleg összegyűlt tapasztalatoknak. Mindezt azzal a bizodalommal és bizalommal, hogy túl azon, hogy ez a korábbi gyakorlathoz képest valóban új gyakorlat, újszerű számunkra, hogy az Ellenőrző

albizottság napirendre tűzi elsősorban az eljárási kérdéseket, azt szeretném hangsúlyozni, hogy az ezekben a témákban a kodifikációért felelős Igazságügyi Minisztérium és az Ügyvédi Kamara között kifejezetten jó és konstruktív kapcsolat van. Tehát ha itt vannak hibák, márpedig vannak hibák, ebből nyilván részben ránk is hárul valami, mert az Ügyvédi Kamara is képviselte magát a kodifikációban; hogy most pont melyik lépésben volt ott, mikor nem, mikor voltak a változások, azt nem tudom, de ez nyilvánvaló. De ebből a szempontból az a fontosabb, hogy ez a konstruktív együttműködés optimizmussal tölt el, tehát ha itt egy-két év után - mert igazán szerintem két év minimum kell, hogy a tapasztalatok napvilágra jöjjenek - lesznek tapasztalatok, akkor biztos vagyok benne, hogy az Igazságügyi Minisztérium vezetése és a kamara, meg természetesen a bíróság és a tudomány képviselőinek a bevonásával sor tud kerülni egy megfelelő változtatásra. Nem hiszem, hogy ebből bárki is presztízskérdést vagy egyebeket csinálna. Azzal a hittel jöttem el és mondtam el tehát a problémákat, hogy ez előre fogja vinni a megoldást. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen elnök úrnak a tartalmas beszámolót. Ha megengedi, most a képviselőtársaimnak adom át a szót a kérdés lehetőségére, én pedig majd a végén élnék ezzel. Kérdezem, melyik képviselőtársamnak van esetleg elnök úrhoz kérdése, véleménye. *(Dr. Varga László jelzésére:)* Tessék, képviselő úr!

Hozzászólások

DR. VARGA LÁSZLÓ (MSZP): Köszönöm szépen. Én nem is kérdeznék tulajdonképpen, hanem előrebocsátom, hogy nagyon tartalmas észrevételcsomagot kaptunk és hallhattunk. Én nagyon szeretném ezt megköszönni, meg azt is, hogy eljött a bizottsági ülésre személyesen elnök úr. Szerintem ez így tényleg nagyon fontos dolog a számunkra.

Nagyjából az időtávval is egyetértek, amit említett, hogy nagyjából két évnek el kell telnie, ez egy reális észrevétel. Frakcióm képviselői nyilván számtalan észrevételt tettek egyébként a jogszabály általános vitájában, és nagyon sok megérzése is van az embernek ilyenkor, a gyakorlatot pedig utána az élet igazolja vagy nem. Én azt szeretném mondani, hogy mindenféleképpen állampolgárbarátabbá kell majd tenni a tapasztalatok alapján az eljárásjogi törvényt.

Nagyon fontos volt számomra az, amit mondott a felperesek és alperesek tekintetében az erőegyensúly nem megfelelő mivoltáról - szerintem ezeket érdemes állampolgári szemszögből is figyelni -, illetve a keresetlevél bonyolult alaki követelményeiről, azzal kapcsolatosan, amit egy korábbi albizottsági ülésünkön is elég részletesen boncolgattunk. Tehát konkrétan szeretném megköszönni az észrevételeit. Jelenleg mélyebb és több kérdést nem tennék föl, mindenesetre abban az elkötelezettségünket újra alátámasztanom vagy megerősíteném, hogy a tapasztalatok fényében igen sok teendő lehet itt még az Országgyűlés részéről is annak kapcsán, hogy itt egy állampolgárbarátabb szabályozás legyen. Azt hiszem, ez a legjobb kifejezés arra, amit szeretnék mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm képviselőtársamnak. Czunyiné Bertalan Judit képviselőtársamé a szó.

CZUNYINÉ DR. BERTALAN JUDIT (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök asszony. Elnök úr, köszönjük szépen az előterjesztést és a szóbeli kiegészítést. Néhány dolgot, ami talán még ismétlésnek is tűnik, és elhangzott ugyan, de fontos kiemelni.

Nagyon köszönöm azt az együttműködő hozzáállást, hogy az Igazságügyi Minisztériummal, amely tulajdonképpen kormányzati oldalról a kodifikációért felel, a

vele való együttműködést akként jellemezte, hogy ez egyrészt okot ad az optimizmusra, másrészt pedig szakmailag egy konstruktív párbeszédéről tudunk beszélni. Ez nagyon fontos, különösen azokban az időkben, amelyeket néhány éve élünk. Jogászként valamennyien tudjuk, hogy egy olyan jogalkotási időszak van mögöttünk és olyan jogalkotási időszakban vagyunk, amikor átfogó normakontrollokat végeztünk; közigazgatás, nem csak a büntető törvénykönyv, hanem valóban így van, Be., szabálysértés - tehát fel tudunk sorolni sok-sok olyan területet, ahol a korábitól eltérő szemléletű és a korábitól eltérő, elsősorban a gyakorlati alkalmazást támogató és ügyfélközpontú jogalkotói tevékenység indult meg az elmúlt időkben. Úgy gondolom, hogy ha reálisak vagyunk és racionálisan nézzük, akkor nyilván pont az eljárási törvények azok, amelyek egy másik jogszabályból fakadó, adott esetben polgári peres vitát megalapozó kérdésben bonyolítják az ügyet, mondjuk, ha ez egy másik területet érintően is bejött. Tehát azt gondolom, ez az időszak önmagában nehezíti a bevételek vizsgálatát, ha szabad ezt a kifejezést használni, hiszen sok olyan jogszabály alkalmazásának vagyunk a kezdetén, amely az elmúlt években született, fokozatos vagy léptetett hatálybalépéssel. Ez nyilván még nehezíti is a pályát a jog alkalmazói számára, így van egy bírói oldal, így van ez ügyvédi oldal, így van ez egyébként a közigazgatásban is a gyakorló hatósági vagy közigazgatási szakemberek oldaláról.

Úgy gondolom, ez egy olyan időszak, ami rég volt, hiszen az eddigi eljárási kódexek évtizedek alatt simultak ki és váltak mind az ügyvédi, mind a bírói szakma számára egyfajta rutinná vagy egyfajta alkalmazásban megvalósuló, gördülékeny eljárássá is. Hiszen sokszor az már könnyített, hogy analóg eljárásokat tudtak felhozni példaként, nemcsak a normaszöveg miatt, hanem tartalma miatt is már volt valamiféle hasonlóság, amit ki tudott alakítani az ügyvéd vagy a jogalkalmazó a gyakorlat során. Úgyhogy kétségkívül nehéz időkben vagyunk, és ilyenkor az egyetlen előrevivő, és nemcsak szakmailag, nemcsak a tudomány képviselőiben, hanem azt gondolom, az ügyfelek oldaláról is, amikor a szakmák, szakmacsoportok tekintetében megvan a konstruktív együttműködés szándéka. Ez egy alap ahhoz, hogy valóban egy, az ügyfelek számára, mind ügyvéd-ügyfél, mind pedig állam és ügyfél oldaláról egy kívánatos és hatékony, gyors szabályozási környezet tudjon kialakulni.

Én is egyetértek azzal, hogy bár sosem lehet elégszer rátekinteni arra a portfólióra, amivel az ember foglalkozik, de mégiscsak kell még idő ahhoz, hogy a Pp. bevételeit minden oldalról kellő körültekintéssel és megalapozottan tudjuk megvizsgálni. Azt gondolom, az a szándék a jogalkotó részéről, hogy az ügyfelek számára egyfajta könnyítés legyen. Még ha talán ebben picit vitatkozunk is, hogy a joghoz való jutás gyorsasága, hatékonysága mennyiben merül ki és mennyiben valósul meg a jelenlegi Pp.-ben és a megalkotott szabályozási környezetben, mégiscsak az eredendő jogalkotói szándék és cél valahol ez, hiszen tudjuk a korábbi beszámolókból, egyeztetésekből, hogy voltak nagyon furcsa gyakorlatok, nem feltétlenül ügyvédi oldalról a jogalkalmazás során, ami az ügyfelek számára kifejezetten hátrányos volt, adott esetben még anyagi kárral is járt és ez nehezítette a pályát. Azt gondolom, hogy az alapelvek rendben vannak, helyes az a fajta hatékony, gyors és az ügyfelek számára kedvezőbb eljárásjogi környezet kialakítása.

Az idő, amelyben ezt tesszük, nehéz, hiszen nemcsak egy, hanem több jogszabály is változik, amely találkozhat a napi gyakorlattal. Az ügyfélbarát szemlélet, azt gondolom, most már valamennyi területen érződhet, nemcsak a normaszövegekben, hanem az eljárásokban is. A kodifikáció során való együttműködés a szakma és a tudomány érintett képviselőivel, azt gondolom, elengedhetetlen a jogalkotás időszakaiban, amikor nagy területek újra kodifikálása zajlik. Egy kicsit magyartalanul fogalmaztam. Azt gondolom, hogy mi is albizottsági szinten ehhez próbálunk meg valamilyen módon hozzájárulni.

Nekem az jóleső mondat volt, hogy nem az ügyvédi szakma - nem is tudom, hogy mondta, valahol leírtam - problémáit hozza elénk, hanem tulajdonképpen a tapasztalatokat, amelyek az alkalmazás és a beválás során az ügyfelek számára valóban hasznosulnak. Nyilván ebben a körben az ügyvédi kar egyfajta közvetítő, és azt gondolom, fontos is, hogy meghalljuk.

Időt még adjunk, ebben egyetértek elnök úrral, képviselőtársaimmal, hogy az egy év nem elegendő. De mindenképpen szükséges egy időközi látogatást venni, hogy akkor hogyan is állunk. A korábbi tapasztalatok kapcsán hasonló megállapítások születtek nem az ügyvédi kar részéről, a gyakorló jogászok nyilván mindig adnak időt egy-egy lehetőség, egy-egy folyamat kiforrásának. Azt gondolom, ha ezt az együttműködés mentén konstruktívan tudjuk tenni, az IM ebben partner. Ez csak jobb tud lenni és az idő meg telik, úgyhogy most ne legyünk szerintem szerények, a korábbi Pp. évtizedekig volt hatályban sokáig változatlan szöveggel, ha jól emlékszem még az egyetemi Pp. tanulmányaimra, bár nem ma volt, de ezek nem 5-10 esztendőre készülő normaanyagok. Ezeket figyelembe véve az alaposság és a körültekintés nem nélkülözhető. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen képviselőtársnőm hozzászólását. Úgy tudom, hogy alelnök úr, Bajkai képviselőtársam szeretne hozzászólni.

DR. BAJKAI ISTVÁN (Fidesz), az albizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót, elnök asszony. Nagy tisztelettel köszöntöm elnök urat, köszönöm, hogy személyesen van itt jelen az albizottság ülésén és beszámol az ügyvédség tapasztalatairól az eljárásjogi törvény kapcsán.

Én sem szeretném megismételni, amit részben előttem a kollégáim, a bizottság tagjai elmondtak, csak egy rövid anekdotaszerű megjegyzést tennék, ha megengedik. Annak idején a nagy francia forradalom 200 éves évfordulójának megünneplése kapcsán számos történész és delegáció érkezett Párizsba, többek között a kínai delegáció, viszonylag jelentős számban voltak jelen ezen a nagyszabású rendezvénysorozaton. Viszont egyetlen előadást sem tartottak, egyetlen tudományos értekezésre sem került sor a részükről, holott nagy tekintélyű professzorok voltak és a kérdés szakértői Párizsban. Amikor megkérdezték őket, hogy miért, nem volt esetleg kedvük, vagy alkalmuk, lehetőségük, miért döntöttek úgy, hogy nem tartanak egyetlen előadást sem, erre azt mondták a kínaiak, hogy 200 év túl kevés ahhoz, hogy valóban meg tudjuk ítélni a nagy francia forradalom jelentőségét.

De visszatérve a kérdésre, szeretnék kérdezni elnök úrtól, illetve a véleményét szeretném, ha el tudná számunkra mondani. Azt látjuk, hogy nyilvánvalóan kevés idő telt el, talán azt is lehetne mondani, hogy valóban korai ennek a tapasztalatairól még beszámolni, főleg nem egy értékelés szintjén. De hogyan éli meg az ügyvédség az új eljárási törvényt? Tehát úgy élik meg, hogy több évtizedes tapasztalataik, mindennapos perjogi gyakorlatuk érvanyagai bekerültek vagy nagyrészt bekerültek a büntető eljárásjogi törvénybe, vagy van hiányérzet az ügyvédségben, hogy az ő tapasztalataik nem minden részben kerültek beépítésre? A kodifikációban való részvételt, az új eljárásjogi törvény megjelenését és a saját tapasztalatait hogyan érzi az ügyvédség?

A másik gondolatom talán picit rövidebb. Jó néhány ügyvéd kolléga, akikkel én magam is kapcsolatot tartok, szokta azt mondani, hogy jó, de minden eljárási törvénynek végül is nem az lenne a lényege, hogy valóban megtaláljuk az igazságot, az emberek az igazukhoz jussanak és tudják érvényesíteni a jogaikat. Bár szerintem elmondta és érintette is, azt gondolom, értettük az elnök úr gondolatait az anyagi jogi igazság érvényesülésével kapcsolatban, és ehhez képest hogyan érvényesül a törvény alapján a mindenkinek joga van a tisztességes eljáráshoz elv és a tisztességes eljárás

keretein belül a megfelelő, tisztességes és hatékony eljárásban való részvételhez. Valóban érez-e olyat az elnök úr, hogy talán a korábbi eljárásjogi hagyományokhoz képest elfordulóban van az anyagi igazság kiderítéséhez képest a tisztességes eljáráshoz való jog elmélete vagy annak erősödése? Az igazság érvényesüléséhez képest a jogok érvényesítésének eszközeit cizellálja a jogszabály, de nem központi eleme az igazság megtalálása és annak az érvényesítése. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm az alelnök úr véleményét és kérdését.

Most én még két kérdéssel, ha megengedi elnök úr, megkeresném önt. Az egyik rész, amiről beszélt a pertaktika változása, de igazából nem éreztem, hogy elég alaposan elmondta volna a gondolatait. Úgy éreztem, hogy a fejében ettől sokkal több van a pertaktika problémájáról, méghozzá azért, mert több évtizedig gyakoroltuk ezt a hivatást, ön pedig a mindennapokban is. Bizony az eredményességünket elég erősen befolyásolta mindig az, hogy jó pertaktikát építünk-e fel, a bizonyítékokat olyan ütemben nyújtjuk-e be, hogy azt a célt tudja szolgálni, hogy az adott ügyfél nyerő eredményével ér véget az ügy. Szeretném, ha erről kicsit bővebben szólna, már csak azért is, mert ön valóban alapvetően a büntetőjoggal foglalkozik, de e vonatkozásban a büntetőjog területén a pertaktika és a polgári perek pertaktikája, ha nem is a célt illetően, de hasonló, hogy az a fél, akit képvisel az ügyvéd, minél kedvezőbben tudjon a végén azokból az eljárásokból kijönni.

Tehát azt kérem öntől, hogy arról beszéljen, hogy a mostani Pp.-ben a bizonyítékok rendelkezésre bocsátása, összefüggésben az alelnök úr által emlegetett anyagi igazsághoz való joggal és arra való törekvéssel, alkalmasnak tartja-e a polgári perrendtartásban ezt a fajta nagyon kötött bizonyítási módot, módszert vagy rendszert.

A másik kérdésem az, hogy az ügyvédek tapasztalatai szerint hogy élték meg ezt az új kettős szerkezetű pertaktikát. A nyugati országokban azért ennek már van hagyománya, de Magyarországon annyira nem ez volt még szemléletben sem jellemző, hogy az ügyek elején már úgy készítik elő az ügyvédek a perek felépítését, hogy az tulajdonképpen majdnem úgy működjön, mint ez a kötelező kettős szerkezet. Ha erről tudna még egy pár szót elmondani, hogy az ügyvédek ez hogy érintette, képesek voltak-e befogadni, el tudták-e fogadni. Hangsúlyozottan nem azzal a céllal, hogy az ügyvédek komfortzónáját igyekezzünk növelni, hanem azzal a gondolatisággal, hogy ha az ügyvéd úgy érzi, hogy ennek a kihívásnak meg tud felelni, ha úgy érzi, hogy ezt be tudja fogadni és ebben a rendszerben jól tud dolgozni, az tulajdonképpen az állampolgárok érdekét is jelenti egyúttal. Köszönöm szépen. Akkor azt kérem elnök úrtól, ha módja van, az elhangzott véleményekre és kérdésekre egybefüggően válaszoljon. Köszönöm szépen.

Dr. Bánáti János reflexiói

DR. BÁNÁTI JÁNOS elnök (Magyar Ügyvédi Kamara): Köszönöm szépen, igyekszem ennek eleget tenni, válaszolok a kérdésekre, és azok lényegében felölelik az észrevételeket is, visszautalva a korábban általam elmondottakra is.

Kezdeném azzal, amire alelnök úr kérdezett rá: az egy kicsit ettől az új Pp.-től független, és általánosságban mondom - én legalábbis úgy értelmeztem a kérdést -, hogy általánosságban az ügyvédi tapasztalatoknak az érvényesülése az új eljárási törvényekben - tehát nemcsak a Pp.-ben, hanem behozom a Be.-t, amelyet tanúként tudok tanúsítani, mert ott részt vettem a kodifikációban -, az természetes volt. S akkor itt kezdem a példát, hogy a büntetőeljárásban egyértelműen egy más szemléletet, jó értelemben más szemléletet tükröz a kodifikációban részt vevő ügyész, más szemléletet bíró és más szemléletet a védő. Ott éppen az a lényege a büntetőeljárási törvény kodifikációjának véleményem szerint, hogy a tudomány álláspontjára támaszkodva ezt

a három nézőpontot, ha szabad így mondanom, megfelelően összehozza, idézőjelben „kibékítse”. A büntetőeljárás törvényben ez nagyrészt sikeredett. Természetesen ott is voltak vitáink, és van továbbra is egy-két intézménnyel kapcsolatban fenntartásom, de ha majd sor kerül a Be.-re, akkor ezt nyilván kifejtem. Itt, a polgári perben viszonylag egyszerűbb a helyzet, mert itt ugyan én most rámutattam különbségre felperesi és alperesi oldalon, tehát úgymond az alperesi pozíciónak a terheesebb oldalára, de a felperest meg az alperest ügyvéd képviseli: egyszer felperes, egyszer alperes, tehát nem ügyész és védő - itt tehát kétpólusú, ha szabad így mondanom, nem a szembenállás, hanem a más pozíció: van a bírói szemlélet és volt az ügyvédi szemlélet, és természetesen itt is meghatározó maga a tudomány szemlélete. Nem állítanám azt, hogy az ügyvédi szemlélet volt ennek a kodifikációnak a középpontjában, és az ügyvédi álláspontnak, amely, hangsúlyozom, ügyféli álláspont, annak a primátusa lett volna. Itt az a primátus volt, hogy ha már kettőnk közül, tehát a bíró és az ügyvéd közül valamelyik, akkor a bírói álláspont felé hajolt el a kodifikáció, és kicsit abból indult ki, hogy a bírói munka kvázi teljes előkészített anyagot kapjon - tehát a perelőkészítés -, és a teljesen előkészített anyag alapján kelljen neki döntést hoznia, és olyan eszköz legyen - kötelező bírság, minden egyéb - a kezében, amellyel a peres felet erre rá is tudja venni. S mindez természetesen alapult azon a tudományos koncepción, amelyik az osztott perszerkezetre és erre megfelelően alapult.

Ami ebből következik a pertaktika kérdésében, igen, valóban csak vázlatosan érintettem, és itt most segítséget szeretnék kérni. Idevonatkozóan tőlem viszonylag szokatlanul olvasnék, mert büntetőjogásként én inkább a szabad beszéd híve vagyok, de itt akkor olvasnám a kollégáim által készített összefoglalót a pertaktikával kapcsolatosan:

„Az új Pp. a polgári jogvitát statikus helyzetként modellezi, nem veszi figyelembe a jogi, szellemi alkotótevékenység önreflexiós fejlesztő jellegét, és ebből következően a pertaktikát valamiféle ördögtől való, száműzetésre ítélt ügyvédi ármánynak tekinti. Ez a szemlélet...” - és itt most a példa nem érdekes, BÜK tagjai, bírói részvétel, s a többi. „A jogkereső felek éppen elég nehéz helyzetben vannak azért, amiért a perbeli igazság annak bizonyíthatóságától és nem valóságtartalmától függ. Egy normális perrendi eljárásban legalább annak megadatik a lehetősége, hogy a jogi képviselő megfelelő pertaktikát választva olyan tényállási elemeket is bizonyíthatóvá tesz, melyek a per előtt nem voltak bizonyíthatóak. A pertaktika lényege a bizonyítási eljárásban: a jogi képviselő a bizonyítékokat olyan sorrendben és módon tálalja, a bizonyítás menetét olyan módon alakítja, amit az ellenérdekű fél magatartása, bizonyítékai indokolnak. Kétségtelenül a bíróság számára kényelmes megoldás az, ha nem kell igazodnia ehhez a helyzethez, hanem a 'játék nyílt lapokkal' elvén, súlyos bírságok terhével, mindent a tárgyalás legelső, pervételi szakaszában ki kell tenni az asztalra. Ez azonban teljesen formálissá, kiüresedett tartalmúvá teszi a pert, egyben erős csábítást jelent a másik fél bizonyítékainak, pertaktikai megfontolásainak a teljes ismeretében hamis bizonyítékok legyártására, a hamis tanúk felkészítésére. Ennyi erővel egy nyomtatványt is ki lehet bocsátani azzal, hogy azt töltsük ki adatokkal, jogszabályi hivatkozásokkal, és a bíró később, akár valamiféle algoritmus alapján, eldönti a per kimenetelét.” Ebben van sarkos megfogalmazás is, azért elnézést kérek; ugye, ez nekem szóló előkészítő anyag volt, és miután elég rövid idő állt rendelkezésre - de erre a kodifikációban már gyakran hozzászoktunk -, én ezt nem tudtam, ha szabad így mondanom, átmosni. Én tehát ezt a megfogalmazást kaptam a pertaktikára; azt hiszem, ebből elég egyértelmű az álláspontunk.

S tulajdonképpen ebből következik a másik két kérdés, tehát az anyagi igazság és a hatékonyság egymáshoz való viszonya. Ott ilyen értelemben csak magamat tudom ismételni. Ki kell mondanom: a „hatékonyság”, „gyorsítás” bűvszó hatása alá került a

kodifikáció elmúlt tíz-tizenegy éve, mert 2008-ban volt az első világosan tetten érhető eleme. Ezt személyesen is helytelennek tartom, és azt mondanám, hogy itt sok mindent újra végig kell gondolni. Most megint elszaladtam volna a büntetőeljárás felé, ott erről sokkal többet fogok mondani. Itt újra mondom: még nem látjuk; illetve látjuk, amit nem látunk - elnézést a szóviccért -, tehát nem látjuk a pereket. Ebből tehát az látszik, hogy ez a rendelkezés, és itt egy kicsit magamat korrigálnám abból a szempontból, hogy én is azt mondtam, hogy persze, legyen egy kétéves várakozás, gyűjtsük össze a tapasztalatokat, de ha két év után ugrik neki a kodifikáció, az azt jelenti, hogy a hatálybalépés után három év körül a módosítás, ki kell mondanom, hogy például a visszautasítás kérdésében nem bírja ki. Tehát a visszautasítás terén való rendcsinálás, hogy a bírák és a jogalkotó eldöntse, hogy kinek a hibájából van ez a dömpingszerű, hatalmas mennyiségű visszautasítás, ezt el kell döntenie, és itt például egy nagyon gyors korrekciót meg kellene tenni, mert az nem bír el három-négy évet, sok minden egyéb elbír.

A kettős perszerkezet. Régen nem volt Magyarországon ennek ilyen értelemben előzménye. Ezt nem tartom ördögtől valónak; megint mégis a büntetőeljáráshoz kalandozom. Az előkészítő ülésnek a valódi új szerepe a büntetőeljárásban, ami hajaz erre a dologra, hogy kettős, tehát a perelőkészítő szakasz igazi érdemije: ha ezt jól csináljuk - ez alatt tényleg saját magunkat is értjük, akik részt veszünk benne; ott is az ügyvédeknek teljesen új világ van, tehát ahogy mondta elnök asszony -, itt is, valóban, mindent újra kell tanulnunk. Büntetőügyben, sajnos én több évtizede csinálom már, ott valóban: tárgyalás, jön a tanú, kérdezzük, jönnek a vádlott-társak, és alakul az ügy. Most úgy kell elmennünk az előkészítő ülésre, a teljes ügy ismeretében, mert ha nem úgy megyünk, az tragédiát jelenthet. Ez több ügyvédgeneráció számára merőben új helyzet; majdnem azt mondtam, hogy ehhez képest az osztott perszerkezet a polgáriban még nem is olyan drasztikus változás, de változás. De ehhez - nem hiszem, hogy elfogult lennék, illetve elfogult vagyok, de nem az elfogultság mondatja velem - azért az ügyvédtársadalom felkészült, tehát erre, hogy a polgári pereknek ebben az új modelljében kell gondolkodni, erre felkészült. Egy kicsit a bíróságoktól is nagyobb megértést, a jogszabályoknak olyan értelmezését várta volna, ami nem ilyen drámai következményekkel jár. A jogalkotótól meg azt várjuk, hogy ahol kell, korrigálja a jogszabályt, mert tudom, hogy nem volt az a cél, hogy ellehetetlenítsük a joghoz való hozzájutást. Köszönöm.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm az elnök úr választát és további véleményét.

Két gondolatot engedjek meg képviselőtársaim! Teljesen igaza van Bajkai képviselőtársamnak, alelnök úrnak abban, hogy nagyon sok olyan viszonyrendszer van, amit nagyon hosszú idő után tudunk megfelelően értékelni, hogy a tapasztalatok birtokában a szükséges változtatásokról dönteni tudjunk, és esetleg, ha valóban változtatni kell, döntsünk. *(Dr. Varga László távozik.)* Ma, úgy érzem, a mi albizottságunk ebbéli tevékenysége azért fontos, mert nagyon sok honfitársunk van olyan helyzetben, hogy pert kell indítania és egyiküket sem tudjuk azzal megnyugtatni, hogy ma azért nem tudja a jogait érvényesíteni, mert még a jogalkotók és a joggyakorlók közösen gondolkodnak azon, hogy a rendszer jó-e vagy sem. Tehát úgy ítélem meg, hogy nekünk talán azért lehet majd hatékony a munkánk, mert akik a mai időkben kénytelenek bármi okból is jogukat bírósági úton érvényesíteni, azoknak szerény vigasz, hogy nincs még elég tapasztalat. Ami ma már absztrakt módon fennálló probléma, azt ma kell jeleznünk az előterjesztő Igazságügyi Minisztérium felé és reméljük, hogy ide terjeszti a Ház elé a javaslatunkat.

Köszönöm elnök úrnak az előadását, és ha már itt van a kodifikációból Szabó Imre professzor úr, megkérdezném, hogy esetleg születtek-e gondolatai az ülés során, amelyet szívesen megosztana velünk.

PROF. DR. SZABÓ IMRE (Szegedi Tudományegyetem): Köszönöm szépen, elnök asszony, hogy rákérdezett. Az helyzet, hogy majdnem véletlenül szereztem tudomást a mai ülésről. Nem az Igazságügyi Minisztérium delegált engem, még csak nem is az Igazságügyi Minisztérium invitált arra, hogy jöjjek, hanem saját szakmai érdeklődésem, mert ebben a szakmában nemcsak a kodifikáció alatt vagy annak egyik tetteseként vettem részt, hanem immáron 40 esztendeje ezzel foglalkozom. Jó néhány ezer hallgató hallotta is már tőlem többé-kevésbé sikerrel vagy sikertelenül, a vizsgákon ezt lehet látni, hogy mi a véleményem bizonyos perjogi kérdésekről. Úgyhogy természetes, hogy a kodifikációt, a magyart is, a nem magyart is mindig figyelemmel kísértem.

Alelnök úr megjegyzését, hogy a kínaiak szerint 200 év nem sok, csak alá tudom húzni. Természetes, hisz például a svájciak 2009-ben csinálták meg az első szövetségi polgári perrendtartásukat. Ők is korábban indítottak valamikor néhány évszázaddal. Amikor a holland Ptk.-t kodifikálták, 27 éve foglalkozott már vele a parlament és azt mondta az egyik képviselő, hogy nem kell ezt elkapkodni. Langsam, langsam! Tehát megfelelő előkészítés természetesen mindig kell. Egyébként a '911-es törvényünk is úgy született, hogy először az Országgyűlés 1881-ben adta ki Emmer Kornélnak és Plósz Sándornak, hogy készítsék elő, tehát akkor is 30 esztendő eltelt, mire abból törvény lett.

Nem akarok jogtörténeti előadást tartani és természetes, hogy nem is azért vagyok itt, hogy megválaszoljam a felvetett kérdéseket. Inkább azért, hogy örüljek annak, hogy ezek a kérdések előjönnek. Azonban meg kell jegyezni, hogy két dolog a jogalkotás, a jogalkalmazás és egy harmadik dolog a jogalkalmazás szereplőinek a szerepfelfogása. Ugyanis az a harci helyzet, hogy a kodifikáció előtt az ügyvédi karnak - magam is ügyvédkedtem, tehát egyértelmű, hogy van néhány évtizedes tapasztalatom -, mindig az volt a baja, hogy a másodfokú ítélet meglepetésként hatott ránk. De lehet, hogy az első fokú is, mert a bíró egy olyan jogot vitt be a perbe, amit sem a felperes, sem az alperes igazából nem hozott elő éppen azon okból, hogy ő úgy látta, hogy az anyagi igazság így szól. Tehát nem a felek által előadottakkal dolgozott. A másik ilyen volt a hatályon kívül helyezések esete, amire az ügyvédi kar azt mondta, hogy itt volt ez a per, azt hittük, hogy vége lesz egy év alatt és már négy éve pereskedünk, mert másodszor helyezték hatályon kívül, mert a másodfok azt mondta, hogy a 3. § szerinti tájékoztatási kötelezettségét nem gyakorolta megfelelően, vagy szakértőt nem alkalmazott s a többi. Tehát ez volt a panasza. A harmadik a szakértői szerepfelfogás, a magánszakértő nem szakértő, hanem a fél véleménye. Úgyhogy őt nagykorúsítani kellett, ez megtörtént '16 tavaszán a szakértőkről szóló XXIX. törvényben.

Tehát az az igazság, hogy voltak ilyen panaszok a joggyakorlat részéről és természetes, hogy ezt figyelembe is kellett venni. Úgyhogy a törvényalkotás során a koncepcióval egy roadshow volt az országban, megyénként zajlottak ezek a konferenciák. Később már a tervezetről is gyakorlatilag országszerte tartottunk előadásokat, viták voltak s a többi. De az objektív igazság háttérbe szorítása. Az a helyzet, hogy a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja 2014 környékén, azt hiszem, 300 oldalon keresztül kifejtette, hogy az előkészítő ülés a probléma a perben, amit mondtál, hogy úgy megy oda a bíró az első tárgyalásra, hogy nem tudja, az alperes mivel fog védekezni, de igazából a felperesi kereset is egy összevisszaság. Tehát a bíró legfontosabb feladata tisztázni, hogy mit akar a felperes, mi a kereset és mi a védekezés, az ellenkérelem. Isten bocsássa meg nekem, én nagyon harcosan a mellett voltam,

hangsúlyozom, mint egyetemi oktató, hogy az igazságszolgáltatás, a törvénykezés, amiben benne van a bíró, az ügyvéd, a szakértő, mindenki, ez egy szakma. Ezt szakmaszerűen kell csinálni ugyanúgy, mint a fogászatot és a szívműtétet. Azaz hozzáértő embereknek kell mindezt elvégezni. Azaz én tudom, hogy volt ügyvéd, aki eddig megcsinált valamilyen keresetlevelet, azt odaadta az ügyfélnek, hogy adja be mint személyesen eljáró a bíróságra, a bíró pedig nyolc gépelt oldalon keresztül kioktatta a személyesen eljáró felperest, hogy mit kell beírni a keresetlevélbe, majd az odaadta az ügyvédnek, aki most már látta, hogy milyen egy keresetlevél és beadta most már mint jogi képviselő. Ezek megengedhetetlenek.

Tehát ilyen felháborító anomáliák voltak. Abszolút nem tipikus, hangsúlyozom, de az óra mindig ki tud lengeni ide-oda-amoda. Egy picit van olyan érzetem, hogy bizonyos panaszok mögött nem nagy százalékú hivatásrendi tömeg áll. Lehetséges, hogy egy kisebb létszámú képviselő, de az hangos. Úgyhogy nem szabad abba a hibába esnünk, hogy a hangos szöveget véljük a többségi képviselők véleményének. Emellett persze természetesen olyan törvény nem született, amit még nem módosítottak. Ezt is fogják és kell is módosítani. Természetesen, ezzel teljes mértékig egyetértek.

Formanyomtatvány? Már akkor sem értettem egyet, amikor készült, hogy 30 oldalon keresztül kell kioktatni. Én kipróbáltam magam egyébként. Hozzá tartozó címen mentem a bíróságra és bevitettem az alperesi ellenkérelmet hat oldalon. Azzal kezdte a hölgy az irodában, hogy dékán úr, ilyen vékony. Én avattam anno valamikor. Mondom, hogy mert ennek van értelme. Azt mondja, de hát a többiek mind a harminc oldalt hozzák. Ha nem tölti ki a tanút, szakértőt, mert ha Jóska perli Pistát, akkor nem kell a három helyen megjelölt nem természetes személy felperes, alperes és kitölteni. Azt mondja, hogy ők be szokták hozni és kérik is a bírák. Mondom, én nem tudom elhinni, hogy kérje a bíró, ugyanis az Alaptörvény azt mondja, hogy a jogszabályokat a józanész szabályai szerint kell értelmezni. Ez mindenkire vonatkozik. Ha valaki nem a szerint akarja értelmezni, és most jön a visszautasítási százalék, hogy visszautasította, mert nincs rajta az e-mail címe vagy akármicsoda. Vehetem úgy, hogy szórakozik a bíró, visszaadja az ügyvédnek, aki helyett sokszor megcsinálta a keresetlevelet és most visszadobálja, de azért az ügyvéd korábban nagyon haragudott, ha nem kapta meg a jegyzőkönyvet. Tehát most azért szerepel ott, hogy legyen hova megküldeni az iratokat adott esetben, legyen kézbesítési cím. Tehát ez vice versa működik, az az igazság. Tehát ne csak egyik oldalról szemléljem a dolgot. Az nagy baj. A jogalkotónak mindkét oldalról nézni kell ezeket a dolgokat.

Úgyhogy ennek megfelelően az objektív igazság megítélésem szerint minden további nélkül kideríthető a perben, csakhogy a feleknek ehhez segítséget kell nyújtani a bíróság számára. Azaz ott a felperesnek tényt kell állítani, az alperesnek az állított tényt kell kontrázni, vagy másik ténnyel, vagy anyagi jogi kifogással. De az nem igaz, hogy menet közben új tényt nem állíthat, a Pp. nagyon sok helyen ad erre lehetőséget. Alperesi védekezés? Az egész perfelvételi tárgyalás konstrukciója az, hogy minden korábbi írásbeli előkészítésen a felek túlléphetnek. Egyetlen megkötés van; megváltoztathatja a keresetet, az ellenkérelmet, egyetlen megkötés van: hogy neki korábban erre nem volt módja. Tehát ne csak a felperest nézzem, hogy jaj...!, a másik oldalt is nézzem, ahol ez már visszaélésként hat, ha az illető majd később fogja előterjeszteni, és el kell halasztani a tárgyalást, s a többi, s a többi.

Tehát az egyik oldalon könnyíték, mert ugye nem kell a 45 nap alatt benyújtani. Én igazat adok, hogy bizonyos esetekben rövid ez a 45 nap. Van itt is hosszabbítási lehetőség 90 napra; lehet, hogy adott esetben még az is rövid. Tehát magam is azt mondom, meg kell fontolni, lehet-e a bírónak adni nagyobb mozgásteret e tekintetben vagy egyéb más helyütt. De szabadjára engedni nem lehet. A per egy ütemezett cselekvési sor, következképpen annak kiszámíthatónak kell lenni. Tehát amikor pert

indítok, nem véletlenül, uniós szabályok alapján is azokat kell föltenni az internetre: költség, s a többi, s a többi, hogy tudjon a leendő felperes meg alperes is számolni a költséggel, az idővel, mindennel, tehát a várható befejezéssel is adott esetben. Úgyhogy az anyagi igazság is ilyen: a felperesnek a tényt állítania kell, és neki be kell bizonyítania.

Azt mondja, hogy hamis tanú - dehogyan kell neki hamis tanút állítani! Amit ő állított, arra kell bizonyítékot megjelölni. A lehetőségekre nem kell; amikor fölmerült, még az érdemi tárgyaláson is fölhozhatja az új tényt, és lehet utólagos bizonyítás. Ez nem igaz, hogy ott nem lehet már ezeket a perbe bevinni. Dehogyan! Csak meg kell nézni a feltételeket mindig. Tehát nem a mulasztás az, amit preferálok, tehát a pertaktika meg van engedve. Az nincs megengedve, hogy hát, nem néztem rendesen körül, és akkor most jutott eszünkbe, hogy van még egy tanúnk, meg Józsi bácsi fiókjában még volt egy okirat, csak nem kérdeztem meg, hogy van-e okirat, és akkor most hozta az öreg, és akkor benyújtom ezt az okiratot. Ez már mulasztás, ez nem pertaktika. Határoljuk el egymástól a kettőt! A Pp. a mulasztást akarja meggátolni, a pertaktikát nem. Ha új tény merül föl, akkor arra minden további nélkül lehet hivatkozni, lehet bizonyítékot csatolni. De ez a bírói oldalról is megvan: a bírónak fel kell hívnia a fél figyelmét - anyagi pervezetés a 237. §-ban -, hogy ahhoz, hogy ezt a jogot, igényt tudja érvényesíteni, ilyen tényt szükséges állítani és szükséges bizonyítani. Ez bírói kötelezettség. Ha ezt nem csinálja meg az első fok, a másodfok ezt majd kifogásolni fogja. És még a másodfok is megteheti, hogy a saját anyagi pervezetést elvégzi, és ahhoz képest a fél állíthat új tényt, és bizonyítás is lehet.

Tehát a Pp. nagy mozgásteret enged. Hangsúlyozom: a mulasztást nem akarja következmény nélkül hagyni. Például új tény állítása, perfelvétel, hogy az ügyvéd nem tudja. Persze, azt valószínűsítem, hogy amikor egy kazánnak a fölrobbanásáról van szó, én is voltam abban a helyzetben, hogy próbálták elmagyarázni, mit kell mondanom a tárgyaláson. Ezt a Pp. is tudja: a jogásznak a jogot kell mondani, és a főmérnök is jöhet mellém meghatalmazottként, képviselőként, aki majd elmondja a tényt. Következésképpen egy pert elő kell készíteni, gondosan, mint minden szakmában. Tehát itt is, azt mondom, elvárható mindenkitől, hogy igen alaposan, a szakmája szabályai szerint végezze a dolgát.

Mindenen nem tudok, nem is akarok végigmenni, mert nem ez a szerepem. De mindenféleképpen, hogy úgy mondjam, érzelmileg nagyon kellemes volt hallanom ezeket a fölvetéseket. Természetes, hogy orvos betegpanasz mellett el nem mehet úgy, hogy ne vegye észre; ez természetes, még akkor is, ha bőven elég lesz majd csak hideg vizet adni a panaszkodónak, hogy nyugodj meg, attól megnyugszol. Köszönöm szépen.

Az elnök összefoglalója

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm professzor úrnak a részletes előadását is. Valóban, ez nagyon jó volt ezen a mai ülésen, hogy két teljesen más aspektusból közelítettük meg ezt a kérdést. Nagyon hálás vagyok, hogy elnök úr ilyen alaposan fölkészült, és ilyen nagyon egyértelműen és előremutatón adta elő azokat a sajnos problémának nevezhető tényezőket, amelyek a gyakorlat során megvalósultak. Köszönöm professzor úrnak, hogy észhez térített minket, hogy semmiképpen ne lendüljünk át majd a ló túloldalára, amikor esetleg javaslatot teszünk változtatásra. Viszont annak is örülök, hogy azt kimondta, hogy nagy eséllyel szükséges lesz változtatás, és nem mondta, hogy várjunk kétszáz évet vele, hanem a munkánk során igyekezzünk a legkörülményesebben és a leghatékonyabban majd a jelentésünkben ezt egyrészt a minisztériumnak, másrészt a parlamenti pártok képviselőinek jelezni.

Megkérdezem először képviselőtársaimat, hogy bármiről szeretnének-e még beszélni, véleményt formálni, kérdezni bármelyik jelenlévőtől. *(Nincs ilyen jelzés.)* Nincs jelentkezés. Akkor mondhatjuk, hogy a mai ülést érdemben befejeztük.

Nagyon szépen köszönöm, hogy eljöttek hozzánk. Nagy eséllyel fogunk még találkozni. Viszont még egy kérdésem és kérésem lenne, ezt már az ülés előtt is elmondtam, de kerüljön a jegyzőkönyvbe. Nagy tisztelettel az albizottságunk várja mind az Ügyvédi Kamara képviselőitől, mind a tudomány képviselőitől azokat a javaslatokat, akár szöveges javaslattal együtt, amit úgy érznek, hogy a polgári perrendtartás esetleges módosításában milyen új elemek lennének szükségesek, vagy miként változtassák meg a meglévőket, éppen annak érdekében, hogy a mi munkánk is sokkal hatékonyabban tudjon befejeződni. Úgyhogy biztatom önöket erre. Sőt, azt fogjuk tenni, hogy miután még jönnek az ügyészség képviselői, a minisztérium képviselői, a tudomány képviselői a következő időszakban a vizsgálatunk során, minden ülésről tájékoztatni fogjuk önöket, s ha van kedvük, akár személyesen, akár valamely szakértő munkatársuk útján jelen lenni, örömmel vesszük, hiszen az a fontos, hogy minden elhangozzék, ami ebben a kérdésben előremutató lehet. *(Dr. Szabó Imre: Azt elfelejtettem mondani, hogy a formanyomtatványhoz megvan az új tervezet: kilenc oldal. - Derültség.)* De jó! Akkor ezt írjuk bele a jegyzőkönyvbe, mert ez egy fontos elem!

Az ülés berekesztése

Az ülést bezárom. Köszönöm szépen mindenkinek, hogy eljött és együtt lehettünk, és ezt a magas szintű szakmai összejobbetelt meg tudtuk valósítani.

(Az ülés befejezésének időpontja: 15 óra 17 perc)

Dr. Varga-Damm Andrea
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: dr. Lestár Éva és Prin Andrea